

Μια παράσταση που πρέπει να δείτε

«Πιτσιμπούργκο» της Σώτης Τριανταφύλλου από την Onion Art Productions. Σκηνοθεσία, δραματουργική επεξεργασία: Αιμίλιος Χαραλαμπίδης. Μουσική: Δημήτρης Μπρέντας. Σχεδιασμός φωτισμού, video art: Γιώργος Ιωάννου, Ευριπίδης Δίκαιος. Σκηνογραφία: Μαρία Βασιλειάδου. Κοστούμια: Ελένη Τζιρκαλή. Κίνηση: Dany Emelia Celner. Παίζουν: Λευτέρης Σαλωμίδης, Τζωρτζίνα Τάτσι, Αντώνης Κατσαρής, Χρίστος Κωνσταντινίδης.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@phileleftheros.com

Αφήνω για αργότερα την αναφορά σε κάποιες παραγωγές που προηγήθηκαν και τις οποίες θα ήθελα να σχολιάσω, για να προλάβω, έστω και σήμερα, την ημέρα της τελευταίας παράστασης, να προτρέψω όσους δεν είδαν την παραγωγή της Onion Art Productions, να το πράξουν απόψε. Η δραματουργική επεξεργασία του βιβλίου της Σώτης Τριανταφύλλου «Πιτσιμπούργκο» από τον Αιμίλιο Χαραλαμπίδη και το ανέβασμα του κειμένου που προέκυψε, από τον ίδιο, έδωσε ένα αποτέλεσμα το οποίο πληροί κριτήρια που προσωπικά έχω διαμορφώσει ως, ας το πούμε, ενεργός θεατής. Πρώτον, τολμώ να κατατάξω τις παραστάσεις που υπογράφει ο Αιμίλιος Χαραλαμπίδης (καλώ να θυμηθείτε τη «Βρομιά») στην κατηγορία του ηθικού θεάτρου. Όχι υπό την έννοια του ηθικολογικού, του πολιτικά στρατευμένου, του επιβλητικά διδακτικού. Ηθικό ονομάζω το θέατρο που προκύπτει από τον ευαίσθητα διαγνωσμένο κύριο ηθικό προβληματισμό της εποχής και του τόπου από το σκηνοθέτη ως βασικό δημιουργό μιας θεατρικής πράξης και τη βαθιά εσωτερική ανάγκη να πάρει θέση εκφράζοντάς την με τα μέσα της τέχνης του. Το δεύτερο κριτήριο φυσικό είναι να αφορά την αρμονία μεταξύ του σκοπού και των αισθητικών μέσων. Το τρίτο σχετίζεται με τη συνειδητοποιημένη, συντονισμένη με το σκοπό και την αισθητική της παράσταση υποκριτική δουλειά των συντελεστών.

Το «Πιτσιμπούργκο» του Αιμιλίου Χαραλαμπίδη στην ουσία αποτελεί δίπτυχο με την παλαιότερη «Βρομιά», και οι δύο παραγωγές διαπραγματεύονται το θέμα της μετανάστευσης. Αν στην πρώτη παραγωγή ο αβάσταχτα αφιλόξενος χώρος υποδοχής για έναν ξένο μετανάστη ήταν ελληνικός, στο έργο της Σώτης Τριανταφύλλου τα δεδομένα αντιστρέφονται. Ξεκινώντας από συγκεκριμένο χώρο (Χίος) και χρόνο (1913) το έργο εξετάζει την αντίστροφη πορεία ενός μετανάστη Έλληνα, ο χώρος της υποδοχής, το Πίτσιμπουργκ στην Αμερική, δίνει τον τίτλο του έργου. Μέσα από την αυθεντική φωνή ενός διαβάτη που διασχίζει το μισό κόσμο κουβαλώντας την πατρίδα μέσα του για να βρεθεί σε απομόνωση έως απόρριψη

στο καινούργιο περιβάλλον, ο σκηνοθέτης προσεγγίζει το θέμα της ετερότητας. Η αναγκαστική μετανάστευση είναι το κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και ηθικό στίγμα των ημερών μας. Η διαβρωτική για την ψυχή μας εχθρότητα προς το ξένο, προς το άλλο, προς το διαφορετικό είναι η αρρώστια των ημερών μας.

Ο παραλληλισμός της νοσταλγίας, του πόνου, της επιβαλλόμενης από το ξένο περιβάλλον ταπείνωσης των δύο ηρώων του σκηνοθετικού του δίπτυχου «Βρομιά»-«Πιτσιμπούργκο» ενδυναμώνεται από την ανάθεση και των δύο ρόλων στον ηθοποιό Λευτέρη Σαλωμίδα. Η εξέλιξη του θέματος έγκειται στη μετάβαση από τη μονολογική μορφή της παλαιότερης παράστασης σε μορφή διαλογική και μάλιστα επιστολογραφική, της τωρινής παραγωγής. Ο Χιώτης μετανάστης ανταλλάζει γράμματα με τη γυναίκα του. Η γραμμή αγάπης, πόνου, ελπίδας, απελπισίας ενώνει τους δύο πόλους του έργου. Ό,τι είναι το καινούργιο «εδώ» για τον μετανάστη, είναι το μακρινό και ποθητό «εκεί» για τη γυναίκα του, ό,τι είναι το χρωματισμένο με νοσταλγία αλλά και με τη μιζέρια της σύγκρισης «εκεί» του μετανάστη είναι το λυπημένο και μοναχικό «εδώ» για τη γυναίκα του. Οι πολύ προσεγγμένες προβολές των Γιώργου Ιωάννη και Ευριπίδη Δίκαιου υπογραμμίζουν την αίσθηση των δύο

κόσμων. Τα κοστούμια της Ελένης Τζιρκαλή είναι ταυτόχρονα παραστατικά και ποιητικά, την τόσο αισθητή ποιητική διάσταση της παραγωγής εκφράζει η μουσική του Δημήτρη Μπρέντα. Ο σκηνοθέτης και η σκηνογράφος Μαρία Βασιλειάδου δομούν το σκηνικό χώρο ως έκφραση της αδιαπέραστης απόστασης, που χώρισε τους ήρωες του έργου. Η ομορφιά της χιώτικης τοπολαλίας δεν νοθεύεται, δε καλουπώνεται σε γραπτό λόγο, καθώς και οι δύο υπαγορεύουν τις επιστολές του στον εμβόλιμο «γραφιά» (τον οποίο και στους δύο χώρους παίζει ο Χρίστος Κωνσταντινίδης).

Η υποκριτική των δύο πρωταγωνιστών, της Τζωρτζίνας Τάτσι και του Λευτέρη Σαλωμίδα, πηγάζει από την ιδιαιτερότητα του θεατρικού είδους. Οι επιστολές συνδυάζουν την αφήγηση, την εξομολόγηση συναισθημάτων, την αισθητική του στοχευμένου προς τον/την «απέναντι» μηνύματος, τον ανεπιτήδευτο, φυσικό λυρισμό, οπότε η κάθε υποκριτική απόκλιση από τημανιέρα της βαθιά συναισθηματικής μεν, αλλά (κυρίως) αφήγησης προς το «κυριολεκτικό» παίξιμο θα ακουγόταν σαν παραφωνία. Προσωπικά δεν εντόπισα ούτε στιγμή υποκριτικής παραφωνίας στην παράσταση. Η ολιγόλεπτη αλλά πραγματικά συγκλονιστική εμφάνιση του Αντώνη Κατσαρή δίνει στην παράσταση αυτή το φινάλε που της αξίζει.